

Oppgaver

- 1 \ Hva er hensikten med avsnittet «Fakta»?
- 2 Hvor begynner fiksjonen?
- 3 Hvilke opplysninger får vi om Robert Langdon i utdraget fra starten av «Kapittel 1»?
- 4 Hva slags forteller har boka, ut fra det du hittil har lest?
- 5 Hvilke forventninger har du til denne romanen etter å ha lest disse innledende tekstene? (Hva slags bok er det? Hva tror du den kommer til å handle om? osv.)
- 6 Fikk du lyst til å lese boka? Begrunn svaret.

Lars Saabye Christensen

Lars Saabye Christensen (født 1953) er født og oppvokst i Oslo. Han skriver i mange sjangrer, med det er som roman- og novelleforfatter han er mest kjent og lest. Saabye Christensens første roman *Amatøren* kom i 1977, og det store gjennombruddet kom med romanen *Beatles* i 1984, en roman om fire unge gutter som følges gjennom ungdomsårene på slutten av 1960-tallet. Den hittil aller største suksessen er likevel romanen *Halvbrøen*, som fikk Nordisk Råds litteraturpris i 2002.

Den misunnelige frisøren

I alle år hadde Bent klippet seg hos Frank, i Franks Salong. Fra han var 29, og slo seg ned i dette strøket av byen, hadde han gått dit, den siste fredagen i annenhver måned. Hvert besøk tok omtrent en time, selv om han hadde et lettstelt hode, som heller ikke ble vanskeligere å ha med å gjøre etter som tiden gikk, snarere tvert imot. Nå var Bent snart 44 år gammel, og hvis han regnet etter, ville han komme til at han hadde tilbrakt nærmere hundre timer i Franks barberstol. Han kunne likevel ikke huske at de hadde snakket noe særlig sammen, bortsett fra noen uttalelser om værvarslet når det slo helt feil, en sportsbegivenhet av betydning, eller en politiker som hadde gått over streken, i den ene eller andre retningen. Selv ikke håret hans snakket de stort om, for Frank visste hvordan Bent skulle ha det, fra den første fredagen han kom inn i salongen, for snart femten år siden: Bent hengte jakken på stumtjeneren ved døren, tok plass i stolen, ble jekket et par hakk opp, fikk kappen og den litt stive papirkragen på, kjente Franks myke fingre mot tinningene og lot ham gå igang, uten at noen av dem sa et ord. For Frank likte å klippe i stillhet, og Bent satte pris på dette; kanskje det var derfor han til syvende og sist alltid kom tilbake hit, fordi han slapp å konversere og si ting han ville angre på, for eksempel noe om jobben, fordi han slapp å måtte svare på spørsmål om alt mulig og stå til rette, samtidig som han kunne se seg selv i det gamle, matte speilet, som var så høflig mot ansiktet hans, og høre saksens raske knepp rundt hodet, den lave summingen fra barbermaskinen i nakken og til slutt den myke børstens latter nedover halsen. Dette var frisørens språk. Dette var salongens eneste og varige samtale: hårets dialekt.

Etter alle disse årene visste de lite, eller ingenting, om hverandre. Det var kanskje best slik.

Bent bodde alene, på to rom og kjøkken, tre etasjer over en storkiosk som hadde åpent hele døgnet. Det hendte han gikk ned dit, ved midnatt, når han ikke fikk sove, kjøpte fire smultringer av piken som pleide å stå der, Susie, het hun, det stod det på navneskiltet hun bar, og leide en video, med Mia Farrow. Men det hjalp sjelden. Filmene var hverken søvndyssende eller opphissende nok. I stedet begynte han å legge på seg, langsomt fløt han ut og det meste ble stramt rundt ham. Bent var portør på Rikshospitalet. Han hadde aldri vært borte fra jobben.

Når han stod ved stuevinduet sitt, kunne han se ned til frisørsalongen. Ofte ble Frank der til sent på kvelden. Han feide håret bort fra gulvet og bar det inn på bakrommet, han vasket kammene i blått vann, rensset barbermaskinene, ryddet i de gamle ukebladene som alle hadde lest forlengst, eller skrev små skilt som han kunne henge på døren neste dag: *Pensjonistklipp halv pris*.

Av og til kunne Frank bare bli sittende i barberstolen i flere timer, uvirksom, nesten som han sov. Da ville ikke Bent se mer. Da gikk Bent ut på kjøkkenet og satte seg der i stedet og drakk kaffe. Men han skulle gjerne sett Frank når han klippet seg selv.

Frank var en mager og nøye mann i midten av femtiårene. Han hadde overtatt salongen etter sin far, en tidligere Oslo-mester i faget, som trakk seg tilbake da han var på toppen og døde bare tre uker etter. Men pokalen stod ennå i en glassmonter ved siden av speilene. Og sønnen, Frank, hadde klart å holde stand, i alle disse årene, mens nye frisører, med navn som Hairport, Agaton Sax og Spaghetti, dukket opp på hvert hjørne og nærmest invaderte denne bydelen. Og Frank hadde klart det, takket være en liten, men trofast kundekrets, som stort sett bestod av middelaldrende menn med beskjedne krav til oppfinnsomhet når det gjaldt frisyren. Det var menn som nøyde seg med å si, hvis de i det hele tatt sa noe, *som vanlig, kort ved ørene*, eller kanskje, når det nærmet seg sommerferie, kunne de på en god dag driste seg til å lage en hel setning: *Jeg tror vi tar det ekstra grundig denne gangen, Frank*. Da sa Frank, med den litt sårete, og samtidig overlegne stemmen, som de færreste helt klarte å venne seg til, men som de likevel godtok, for de ville helst slippe å gå andre steder med sine spinkle lugger og høye vikere: *Jeg vet det. Bare sett deg, du*. Når alt kom til alt, var hele deres språk samlet i ett ord, *stusse*, selve verbet i deres liv.

Slik hadde årene gått og slik gikk det, ingen brå svinger, ingen katastrofer, ingen jubel. Det var en del fartsdumper i livet, og tiden var en blå kam full av hår hver morgen. De ble eldre, men la knapt merke til det selv. De valgte sine speil med omhu, de valgte Franks speil. Det eneste de syntes forandret seg var byen de bodde i. De kunne våkne opp til et nytt gatekjøkken når som helst, og innen de la seg var det enda et reklameskilt som skinte med sine grønne, stakkato bokstaver over trikkeholdeplassen, for ikke å snakke om de nye frisørene med de moderne navnene, som flyttet inn der det før hadde vært kolonial, isenkram og manufaktur. Det forvirret dem, de lå våkne og hjemløse, selv i sine drømmer, men de kunne også kjenne et brått støt av lykke, som en latter i hodet, ved disse forandringene, for det slo dem plutselig, og med stor kraft, at de selv var det eneste faste holdepunkt i sine liv.

Og når vekkerklokkene ringer står de straks opp, de har jo sovet likevel, og kanskje renser de kammen for hår, for det hender at noen av dem grer seg i søvne.

De så hverandre aldri, bortsett fra i døren til Franks Salong.

Det var den siste fredagen i november, i Franks måned. Alt var vått og gult, og regnet kunne når som helst snu til snø. Bent var på vei hjem, han gikk i den brede, skinnende handlegaten som fører fra sentrum og opp til hans bydel. Det hadde vært en stri tørn på jobben, ikke mer enn vanlig, når det gjaldt turer til kjøleren, men en av de nye, en ung student, hadde spydd i korridoren, rett i veggen hadde han spydd, og siden sank han sammen og gråt. De trillet et barn. Bent var lei av alle disse vikarene som kom og gikk, det var ikke sånn det skulle være, det var ikke riktig. Men han kjefte ikke, han prøvde å trøste i stedet og sa at før eller senere går det over. Han hadde selv stått på huk og kastet opp en gang. Det tar tid å venne seg til nummerlappen rundt et barns hvite fot.

Nå stod Bent og ventet på grønt lys, i krysset ved trikkeholdeplassen. Han ville over på den andre siden. Han ville komme i le. Regnet ble til sludd, tungt mot skuldrene og hendene. Da så han, til sin forbauselse, at han kastet skygge, en skarp skygge på skrå ut i gaten. Han snudde seg, og ble blendet av det store hvite lyset fra Spaghetti, den nyeste av frisørene i strøket. Og plutselig ombestemte Bent seg, han gikk inn dit i stedet, til Spaghetti. Etterpå kunne han ikke forklare hvorfor han gjorde det. Han bare gjorde det. Han styrte skrittene sine en annen vei. Han kunne tydd til de sannferdige løgnene, at det hadde vært en stri tørn på jobben, at han var ute av balanse, i det minste ikke helt i likevekt, for hvem kan, med hånden på hjertet, venne seg til en nummerlapp festet til et barns høyre fot og den kalde trekken når et slikt minne forsegles? Men det var ikke derfor Bent nå så at det dryppet fra jakken hans, at det silte ned på det flislagte gulvet, som lignet et enormt sjakkbrett, at det la seg en dam rundt skoene hans i løpet av de få sekundene han hadde stått der inne. Der stod han, en mann fra sluddet, i Spaghettis skarpe sinn. Luktene var annerledes, mettet, fylt av en fremmed tyngde, nesten som på en reise. Bent strøk hånden fort over pannen og så seg om. Her var det både kvinner og menn, de satt om hverandre på vanlige stoler, foran høye speil han ikke kunne kjenne igjen. Han hørte musikk, en monoton, hamrende rytme, som fikk ham til å tenke på aggregatet i kjelleren på sykehuset og søvnløse netter. Det var som om han plutselig våknet. Her kunne han ikke bli. Han måtte komme seg ut igjen, han måtte stikke av, dette var en feiltagelse, han skulle et annet sted, han måtte gå. Lyset skiftet der ute, Bent så det grønne lyset bak grå striper av sludd, som en syk flamme innerst i en død fjernsynsskjerm når filmen, for eksempel med Mia Farrow, forlengst er slutt. Nå gikk han. Han var allerede på vei. Da kom det en ung mann, en gutt bare, i rutete bukse, nesten som gulvet, bort til ham.

– Hei, hva heter du?

– Bent, sa Bent.

– Har du time?

– Nei. Beklager. Jeg skal gå nå. Beklager.

Gutten målte ham langsomt, kikket lenge på dammen rundt skoene, og stanset øverst ved hårfestet, med et smil.

– Vi skal nok klare å smyge deg inn, likevel, Bent. Mange avbestillinger, vet du. Været. Forferdelig vær å gå ut i. Ikke sant?

– Jeg kan vente til en annen dag. Jeg beklager.

Gutten tok ham i armen.

– Ingenting å beklage. Bare ta plass, du, Bent. Dette går bra.

Gutten hjalp ham av med jakken, og Bent ble plassert i en stol, en helt vanlig stol, foran speilet som han knapt orket å møte blikket til. På hver side av ham satt det damer, eller piker var det, skolepiker, så skammelig unge, og fikk frisyren gjort i stand til helgen. Dette lignet ikke en frisørsalong, tenkte Bent, dette lignet et teater, sånn må det være på teatret, bak scenen. Hår ble skjøtet på, hår ble brent, hår ble farget, her gjorde man alt med hår, bortsett fra å klippe det. Bent foldet hendene og lukket øynene, og en gammel redsel slo ut i ham, slik han hadde kjent det den første dagen i byen, det var i juni, da han gikk av toget på Østbanen, etter å ha reist i to døgn, og stod der, alene, på perrongen, i en annen verden, med en brun koffert, alt han eide og hadde, og den svære vekten av forventninger i den andre hånden, skyggen han ikke kom

unna; for ikke å snakke om den første vekten, da han hadde fått sommerjobb på Rikshospitalet, han lå på alle fire utenfor kjølerommet og hikstet, pisset i buksene, driten, spyet og latteren oppe i kantinen etterpå, han varer ikke særlig lenge, sa de, en uke, toppen. Men Bent varte lengst av alle. Han dro til byen for å begynne på Bankakademiet, så ble han der på sykehuset i stedet, i dypet, i katakombene og kjølerommet. Bent var vikaren som ble. Han bodde på en hybel i sentrum, solgte studiebookene på et antikvariat og hadde kort vei til jobben. Siden flyttet han til leiligheten over storkiosken, og begynte å klippe seg hos Frank. Han reiste aldri hjem igjen.

Gutten la en sort kappe rundt Bent, stilte seg bak ham og løftet hodet hans, såvidt.

– Er det lenge siden du har vært hos frisøren?

– Nei, jeg klippet ...

Gutten avbrøt ham.

– Hos frisøren, mener jeg. Er det lenge siden du har vært hos en *frisør*?

– To måneder. Hvordan det?

– Nei, ingenting. Jeg bare lurte, vet du. Hvordan vil du ha det, Bent?

– Alminnelig.

Nå var det ingen vei tilbake. Nå hadde det allerede begynt. Han så på seg selv i speilet. Han var blitt fetere enn han hadde trodd. Han måtte slutte å se filmene med Mia Farrow.

– Alminnelig, gjentok gutten. Alminnelig?

De andre frisørene kikket bort på dem, kundene også, skolepikene, lo de nå? Nei, Bent kunne ikke se at de lo, de bare kikket, kvikt, før de møtte sine egne blikk igjen og snakket til hverandre med speilene som mellommenn.

– Ja, sa Bent. Sånn som jeg har det nå, men bare litt kortere, tenkte jeg.

Så mye hadde han aldri sagt til Frank, og denne plutselige tanken på Frank gjorde ham urolig, nesten sjokkert. Nå ventet Frank i salongen sin, hadde allerede begynt å se på klokken, for den var over halv fem, mens Bent satt her, under fremmede hender. Hva er det jeg gjør? tenkte han. Hva er det jeg har gjort? Guttens fingre presset mot tinningene hans.

– Nå må vi nesten holde hodet litt stille. Så jeg kan få arbeidsro.

– Beklager.

Gutten ble stående bak ham, i egne tanker, kunne det se ut som, mens han lot en finger gli gjennom Bents våte hår.

– Det høres da riktig kjedelig ut, sa han til slutt. Alminnelig, mener jeg.

Og da sa Bent noe han aldri hadde trodd han skulle få seg til å si:

– Gjør hva du vil.

Gutten løftet hånden og pekte ut i luften som om han først ikke helt forstod hva han hadde hørt. Like etter smilte han og knipset høylytt.

– Dette kommer du ikke til å angre på, Bent!

Gutten presset ørene hans innover og studerte ham svært nøye.

– Skal vi la kotelettene være eller ikke være?

Bent kikket fort i speilet. Det var der man snakket.

– Kotelettene?

– Kinnskjegget, Bent. Skal vi la kinnskjegget være eller ikke være?

Gutten slapp ørene på plass igjen. Han trodde visst ennå at han ikke hadde hørt riktig.

– Gjør hva du vil, gjentok Bent.

Det tok kortere tid enn hos Frank, men han måtte betale det dobbelte. Gutten ga ham til og med visittkortet sitt, han ville gjerne følge opp, som han sa, og en shampooprøve. Da Bent kom ut, var det nesten som å ha et nytt hode. Lyset skiftet til rødt. Det fortsatte å sludde. Han fikk kapret en drosje ved neste kryss og kjørte rett hjem. Han måtte knytte skolissene da de kom forbi Franks Salong. Han orket ikke å bli sett nå. Sjøføren sa heldigvis ingenting, men så på ham i speilet av og til. Bent betalte og skyndte seg inn i storkiosken, la melk, brød, et ukeblad og en halv kylling i kurven og bar den bort til disken.

Susie stirret på ham mens hun slo inn varene.

– Så fin du er, sa hun.

Bent klødde seg i pannen.

– Syns du?

– Ellers hadde jeg ikke sagt det, hadde jeg vel?

– Nei. Kanskje ikke.

Susie ga ham posen med varene, og enda en gang stirret hun åpenlyst på ham, ikke i øynene, men litt høyere.

– Kanskje? Jeg sa jeg syns du er fin. Mye finere enn før.

– Jo, takk. Takk skal du ha.

Bent gikk mot døren. Da ropte Susie etter ham. Han snudde seg mot henne. Hun sa plutselig ingenting. Bent ble nervøs.

– Hva er det?

– Filmene. Du har glemt å levere tilbake filmene.

– Jeg skal komme med dem.

Susie tok en karamell fra skålen på disken og stakk den i munnen.

– Ikke at det plager meg noe. Ingen andre som spør etter dem likevel. Men det blir jo dyrt.

– Ikke tenk på det.

– Gjør jeg ikke heller. Er de morsomme?

Bent trakk på skuldrene.

– Man sovner ikke av dem, hvertfall.

Susie lo.

– Høres kjempespennende ut.

Og for andre gang denne dagen sa Bent noe han ikke hadde trodd han ville få sagt.

– Vi kan jo se dem sammen en kveld. Hvis du vil, mener jeg.

Susie lente seg mot disken og sugde langsomt på karamellen. Han kunne høre det helt dit han stod.

– Kanskje det. Bare de ikke er kjedelige, så.

Bent kom seg over til oppgangen sin, ikke noe post, bare en brosjyre med juletilbud fra slakteren. Han tok heisen opp til tredje etasje. En nabo strevde ved søppelsjakten. Hun så fort på ham, vek unna og drev på med sitt. Det luktet råttent fra noe, fisk, eller kanskje en boks kattermat. Bent låste seg inn, la posen med varene på kjøkkenet og gikk ut på badet. Der ble han stående, lenge, i halvmørket, foran speilet. Det suste i rørene, gårdens tarmer, fredagens rumling. Ansiktet hans virket mindre, smalere. Nå må jeg slanke meg, tenkte han. Resten av kroppen står ikke i forhold til ansiktet. Det er slutt med smultringer om natten. Han la hånden på hodet, glatt, slik kjentes det, helt glatt. Han luktet på fingrene, det minte ham om noe han ikke helt kunne

huske, en ferie han gikk glipp av, en gave han aldri pakket opp, frukt, kanskje. Han vasket hendene og la den lille flasken med shampoo i medisinskapet.

Så listet han seg gjennom leiligheten, slukket lyset og kikket mellom gardinene. Han kunne ikke se noen der nede, i Franks Salong. Det var mørkt i vinduet. Det hang ingen håndskrevne plakater på døren, med tilbud til strøkets pensjonister. Bent ble rastløs. Han spiste kyllingen kald, måtte dra av det stive, seige skinnet og kaste det. Det var sånne ting som ble liggende og stinke, hvis man ikke passet godt nok på, beina også, de tynne kyllingbeina, brystbeinet. Sennepsglasset var tomt, han skyllet det i kokende vann og skrapte bort etiketten. Han så dagsrevyen, men klarte ikke å huske hva han hadde sett, selv ikke hvordan været skulle bli, eller hvem meteorologen var. Filmene lå i en stabel ved siden av fjernsynsapparatet. Han sorterte dem, slik at den han likte best, eller trodde hun, Susie i kiosken, ville like best, hvis de hadde samme smak, ble liggende øverst, i tilfelle hun tok ham på ordet og kom. Han måtte ut på badet igjen, presset ørene inntil hodet, da virket han enda magrere i ansiktet. Mye finere enn før, hadde hun sagt. Han dro kammen gjennom håret, bakover, det var tungt, som å skyve hånden, med sprikende fingre, gjennom vann. Han undersøkte kammen etterpå, i et skarpere lys. Han kunne ikke se noe. Så ruslet han ut på kjøkkenet og kokte kaffe. Vaktlistene hang på kjøleskapet, han skulle på i morgen, klokka åtte. Det plaget ikke Bent, å ta helgevaktene, som vikarene gjorde alt de kunne for å unngå, enda det betydde noen ekstra kroner. Helgene var fine, helgene pleide å være stille stunder, av en eller annen grunn, som om døden bare virket fra mandag til fredag, som om døden hadde fast kontortid og tariffavtale. Englevakten, kalte de helgene. Han la visittkortet fra frisøren i kurven med all den andre reklamen og tok kjelen av komfyren.

Da ringte telefonen.

Hans slapp kjelen og løp inn i stuen. Ingen ringte hit. Han ventet. Det fortsatte å ringe. Han rev av røret.

– Bent? Er du syk?

Det var Frank.

Bent måtte sette seg. Han skiftet tak og trakk pusten, så stille han kunne.

– Syk? Nei, jeg er ikke syk.

Nå hadde han sagt det. Nå var den løgngen allerede ubrukelig.

– Du kom ikke, sa Frank.

– Det ble seint på jobben. Måtte ta en ekstra vakt.

– Jeg ventet lenge på deg, Bent.

– Beklager. Virkelig. Jeg skulle gitt beskjed.

– Du kan godt komme nå.

– Nå? Hva mener du?

– At du godt kan komme nå. Jeg er her.

Bent strakte seg mot vinduet, så langt ledningen rakk, og kikket ut. Det var et blått lys nede i Franks Salong. Han kunne se Frank, han satt i den midterste barberstolen med ryggen til, og en trådløs telefon mot øret. Han hadde den hvite jakken på, med alle kammene og en blank saks i brystlommen. Han gjorde en brå bevegelse, og stolen gikk langsomt rundt. Bent slapp gardinene på plass og trakk seg bakover. Han kunne høre at Frank lo lavt.

– Jeg trodde du ikke var hjemme, sa han. Det er så mørkt hos deg.

– Jeg har ikke rukket å tenne lyset ennå.

Det ble helt stille igjen.

– Kommer du?

– Kan jeg ikke komme neste måned i stedet. Fredag i neste måned, kanskje. Bent hørte Franks tunge pust og noe som falt i gulvet og gikk i stykker.

Han turte ikke se etter hva det var.

– Neste måned? Desember?

– Ja. Siste fredagen i desember. Går det?

Frank lo igjen, en rar latter, som om han fikk noe i halsen.

– Det går nok ikke.

– Hvorfor ikke?

– Hvorfor ikke? Hvorfor kan du ikke komme nå? Jeg er her.

– Jeg er sliten.

– Helt sikker på at du ikke er syk?

– Jeg er bare sliten. Jobben. Vi måtte trille et barn i dag. To barn.

Bent hørte seg selv si det. Han sank ned på stolen. For tredje gang i dag, tenkte han, snakket han over seg. To ting han ikke trodde han skulle si, og én ting han aldri skulle sagt. Han ville trekke det tilbake. Han ville dementere det. Bare vikarene snakket om de døde.

– Jeg er sliten, gjentok han. Dette været.

– Du kan komme i morgen.

– Lørdag? Da har du jo stengt.

– Jeg holder åpent for deg.

Bent krøket seg sammen på stolen.

– Jeg jobber i morgen også, Dobbeltvakt.

– Jaså. Er det så travle tider?

– Jeg vet ikke når jeg er hjemme. Det er alltid travle tider.

Frank var lenge taus.

– Jeg er nå her, sa han omsider. Bare så du vet det.

Frank la på. Bent ble sittende med røret i hånden, så slapp han det forsiktig på plass, som om han var redd for å vekke noen. Han turte ikke gå bort til vinduet. Han turte ikke tenne lyset. Han gikk ut på badet i stedet, kledde av seg og dusjet, vasket håret, ikke med den nye shampooen, den lot han stå, men med den gamle såpen han hadde brukt i alle år, han skurte hodebunnen, hardt, så hardt han kunne, han skalv under den tynne, ujevne strålen, den var blitt for liten for kroppen hans, som en prosjektør som ikke klarer å lyse opp hele mannen, bare enkelte deler av gangen, hendene, magen, skuldrene, knærne. Han så vannet som dro med seg striper av hår i en sort sirkel ned i sluket.

Siden forsøkte Bent å se en film, den nederste i bunken, men han klarte ikke følge med i handlingen. Persongalleriet ble for stort, og han skjønte ikke hvem som gjorde hva og hvorfor de gjorde det. Han ga opp etter et kvarter, sjekket at platen var slått av, at døren var låst, og gikk og la seg. Han fikk ikke sove. Han visste det. Lakenet skled under ham. Den fremmede lukten fra hans eget hode var enda sterkere nå, som om den hadde spredd seg over hele kroppen når han dusjet. Det var som å ligge et annet sted, i en annen seng, på et hotellrom hvor noen like før hadde stått opp og lagt igjen sin fete skygge som en grop i madrassen. Lydene fra gatene var tydelige: rop, musikk, motorer, noe som knustes, en flaske eller et vindu. Så var alt stille, nesten, det ble aldri helt stille.

Og Bent våknet med et rykk. Det hadde ringt. Det ringte igjen. Han styrtet bort til telefonen. Det var over midnatt. Han strakte ut hånden. Det sluttet ikke å ringe. Han tok den.

– Bent Samuelsen? sa en stemme, en mann.

Det var ikke Frank, det var en annen, en fremmed stemme. Det var bare noen som ringte feil, tenkte Bent, fyllerør. Men det kunne ikke være feil, noen hadde nettopp sagt navnet hans, hele navnet hans. Noen var død nå, faren, sikkert faren, og noen ringte til Bent for å fortelle det, presten, lensmannen, en nabo, helt sikkert naboen i det hvite huset bak naustene, der de pleide å leke i fjæra.

– Ja, sa Bent, nesten utålmodig. Ja?

– Vi er skuffet over deg.

– Hva?

– Vi er skuffet over deg, Bent.

– Hvem er det jeg snakker med?

– Vi har en felles venn. Kort ved ørene.

Og Bent skjønnte det, det var en av Franks kunder, det måtte være en av Franks kunder, en av dem han kanskje hadde møtt på vei ut eller inn, holdt døren åpen for, nikket til, hilst på, men aldri vekslet et ord med. Bent slet seg bort til vinduet, det var mørkt der nede i Salongen, bare det svake, blå lyset over speilet, som i et stort, tomt akvarium.

– Hva vil du? hvisket Bent.

– Hva vil *du*? Det er spørsmålet.

Bent kjente brått at han var i ferd med å bli rasende. Han klarte ikke å stå stille. Noe steg i ham, et sinne, et voldsomt sinne. Det var lenge siden sist. Det var nesten godt. Han kunne ha knust noe.

– Du vekket meg! ropte han.

– Du svarte ikke på spørsmålet.

– Og du svarte ikke på mitt! Hva vil du meg?

Han hørte pusten i den andre enden, et annet sted i den samme byen, i den samme bydelen, kanskje i den samme gaten. Noe falt, et glass, en kopp, noe som rant.

– Er du redd nå? spurte den fremmede.

– Redd? Hva mener du?

En svak, tynn latter kom først.

– Syns du liksom du er fin nå? Hva? Finere enn oss?

Bent svarte ikke. Han frøs på føttene. Det trakk langs gulvet, fra entréen. En sirene fløt gjennom byen, ambulansen, noen hadde vel slått hverandre ihjel like før stengetid. En hund gjødde i en leilighet over eller under.

– Drittsekk, sa Bent. Jævla drittsekk!

Han hørte et klikk i røret, en pipetone, som om sirenen var fanget opp på nettet og spredde seg i alle retninger. Så var stemmen der igjen.

– Vi må ta vare på Frank. Det er alt jeg har å si. Vi må ta vare på Frank.

Forbindelsen ble brutt. Bent slapp røret, det rakk såvidt ned til gulvet. Han lot det henge slik. Han sparket til det. Røret slang i veggen. Opphisset gikk han ut på kjøkkenet, nå får jeg ikke sove, tenkte han, nå får jeg ihvertfall ikke sove, han endevendte spiskammerset, kjøleskapet, men jeg fikk sagt det, drittsekk, jævla drittsekk, han kunne ha brukt sterkere ord, det kunne han, ord han nesten hadde glemt, han var ikke skåren for tungebåndet hvis

situasjonen krevde et kraftuttrykk. Han spyttet i oppvaskkummen. Så fant han endelig det han lette etter, innerst i brødboksen, en smultring. Han satte seg ved kjøkkenbordet og spiste den langsomt. Smultringen var hard og tørr. Det gjorde ikke noe. Han spiste den, den løste seg opp i munnen som tjukt støv. Han drakk et glass vann, det smakte sennep, og gikk og la seg.

Og han ble liggende, våken og redd, først nå redd, han kjente det som et tungt søkke i magen, opphisselsens og raseriets vrange: angsten. Han hadde brutt ut. Han hadde sveket dem, denne kretsen av tause menn, som han selv hadde tilhørt. Franks trofaste kunder. Han hadde latterliggjort dem, en fredag i november, og han hadde gjort det på en innskytelse, uten plan, uten hensikt, han hadde holdt dem for narr. Bent rev i dynen. Han brant. Han presset ansiktet mot puten. Så kom den likevel, søvnen, han drømte noe om Susie, hun ventet på ham mens han spolte alle filmene tilbake, men båndene stanset aldri, det slurte og slurte i kassetene, han drømte om skjellene i fjæra, som de ga navn etter dyrene på gården, ku, sau, geit, muslingen var ku, katten var blå og han drømte om slukets sorte øye som sugde hår og hud til seg, søvnen var en lenke av syn som rustet fast i en ny morgen.

Bent våknet i et annet lys. Forundret stod han opp, i et annet lys. Han tok på seg slåbroken og gikk bort til vinduet, så ut: Vinter. Han skulle gjerne sett det, akkurat i det øyeblikket da sludd ble til snø, fra grått til hvitt, fra det tunge til det lette. Men han hadde ikke engang sett at regnet ble til sludd, enda han stod midt i det og kjente vekten av våt kulde. Nå kunne han se fotspor som førte bortover fortauet, fra Franks Salong, og krysset gaten ved storkiosken. Noen hadde allerede vært der. Bent snudde seg brått. Telefonrøret hang mot gulvet, duvet ennå såvidt, som en langsom pendel. Klokken var halv åtte. Han la røret på plass, tok det like fort av igjen. Han hadde summetonen. Han ringte til Rikshospitalet og sa han var syk, han kunne ikke komme, han var syk, i magen, nærmere beskjed i morgen, han var syk, smittsomt, sannsynligvis smittsomt. Han slengte på. Han ble stående der, andpusten, som om han ventet at de straks skulle ringe tilbake og avsløre ham. Nå hadde han gjort det. Nå kunne han ikke ringe og si at han allerede var frisk og dermed fordoble løgnen med en halv sannhet. Hvorfor var det ikke noe som het en nødsannhet? Det var første gang han var borte fra jobben. De døde fikk finne seg i lengre ventetid i dag. De døde var i mindretall. De døde hadde ikke noe de skulle sagt.

Han satte over kaffe og skar en skive brød. Han var ikke sulten og lot den ligge. Han feide bort smulene fra bordet, la kniven i skuffen. Vinteren blendet ham. Det hvite presset seg inn overalt, snø, forvitret lys, han gikk ut på badet og så seg i speilet. Jo, han måtte virkelig slanke seg, nattens smultring var den siste. Proporsjonene var gale, han var en stor Å med en altfor liten sirkel over, bare en prikk. Han måtte bli en i, det var på tide å bli en alminnelig i, som sov om nettene og ikke spiste smultringer i stedet. Han dro fingrene gjennom håret. Det var ikke glatt nå, men tørt, tørt og stivt. Han så på hendene sine, det drysset fra dem.

I det samme ringte det på. Noen ringte på hos Bent Samuelson. Det var lenge siden sist, og da var det Jehovas vitner. Han skyndte seg ut i entréen, stanset. Om det var Susie? Og han i fæl slåbrok og nakne føtter, knapt stått opp, på vinterens første dag? Det skulle tatt seg ut. Han kunne ikke annet enn å åpne. Bent åpnet døren. Det var ikke Susie. Det var Frank. Frank stod der

med to fulle bæreposer fra storkiosken og stirret på ham.

– Skal du ikke be meg inn?

Bent gikk til side og slapp ham forbi. Frank satte bæreposene på gulvet, tok av skoene og frakken og snudde seg mot ham. Frank stirret, på Bents panne, smilte såvidt.

– Du kan være ærlig mot meg, Bent.

– Ja? Hva mener du?

– Har vi ikke kjent hverandre lenge?

Bent svarte ikke. Døren smekket i. Franks blikk var overalt. Franks blikk var på ham.

– Har vi ikke det? Kjent hverandre lenge?

– Jo, sa Bent.

– Femten år. Er det ikke femten år?

– Jeg tror det. Femten år.

Frank kom nærmere. Frank var like ved å ta på ham.

– Du er jo syk. Hvorfor sa du ikke at du var syk?

– Jeg er ikke syk.

– Jeg ringte nettopp til jobben din. De sa du ikke var der. De sa du var syk. Bent ble kald og redd, enda reddere.

– Ringte du til sykehuset? Hvorfor ringte du til sykehuset?

– Jeg er bekymret for deg, Bent.

Frank løftet bæreposene og smilte igjen.

– Jeg kjøpte litt smågodt til deg. Skal jeg sette det på kjøkkenet?

Bent trakk pusten.

– Ja. Kjøkkenet. Gjør det.

Frank tok et skritt bakover og stirret på ham igjen, ristet lenge på hodet, for at det ikke skulle være noen tvil.

– Du ser virkelig dårlig ut. Det må jeg si.

– Det er ikke noe å bry seg om.

– Og jeg som trodde du bare skoftet.

Frank lo brått og høyt. Bent så en annen vei, opphisset.

– Jeg skoster ikke.

– Mange som gjør det. Mange som gjør det.

Frank plystret en melodi fra en gammel fjernsynsserie mens han gikk ut på kjøkkenet og puttet melk og pålegg i kjøleskapet, la brød i brødboksen og til slutt slapp han en stor papirpose ned på bordet og smilte.

Bent stod i døråpningen.

– Smultringer, sa Frank.

Bent sa ingenting.

– Du liker smultringer, har jeg hørt. Hva?

Bent nikket. Frank tok en smultring ut av posen og ga den til ham. Den var helt fersk og varm, likevel vokste den i munnen, som sopp. Bent svelget og svelget. Franks blikk var rundt ham hele tiden. Franks øyne slapp ham ikke.

– Skal du ikke vise meg resten av leiligheten?

De gikk tilbake til stuen. Frank strøk fingeren langs bokhyllen, kikket på et fotografi av Bents foreldre, tatt dagen før han reiste hjemmefra, plukket opp noen ukeblader som lå slengt på gulvet ved fjernsynet.

– Kan jeg ta disse, Bent?

– Ja.

– Sikker på at du har lest dem?

– Ja. Jeg har lest dem.

– Helt sikker? Jeg vil ikke ha dem hvis du ikke har lest dem ferdig.

– Jeg har lest dem ferdig. Bare ta dem.

Frank puttet ukebladene i en av de tomme posene.

– I gamle dager hadde Salongen abonnement på Allers, Hjemmet og Aftenposten. Går ikke det lenger.

Frank sukket og stilte seg ved vinduet, kikket mellom gardinene.

– Fin utsikt, sa han. Morsomt å se Salongen min herfra. Ovenfra og ned.

Frank ble stående der, med ryggen til Bent, taus, som en smal skygge mot alt det hvite. Gardinene bølget sakte på begge sider av ham. Nå går jeg, tenkte Bent. Jeg går og lar ham bli igjen her, og jeg kommer ikke tilbake før han er borte.

Frank begynte å snakke, lavt.

– Jeg pleide å få være med faren min noen ganger. Da jeg var guttunge. Da det kostet tre kroner for en klipp og alle skulle ha bryl og cheseline. Jeg satt på en krakk i hjørnet og fikk ikke lov til å si et ord. Far tålte ikke å bli forstyrret når han arbeidet. Men en dag sovnet jeg. Jeg sovnet og ramlet rett av krakken. Far skvatt sånn at han klippet halve øreflippen av kunden. Blodet silte. Herregud, så mye blod det var. Men kunden kom tilbake, han. Neste måned var han på plass i stolen igjen og øret hadde grodd. Har du noen gang hatt grunn til å klage på meg, Bent?

– Nei.

– Har du noen gang vært misfornøyd med måten jeg har utført mitt arbeid på?

– Aldri. Aldri, Frank.

Frank snudde seg mot Bent, hele mannen lutet.

– Jeg klarer det ikke stort lenger nå.

– Hva mener du?

– Vi blir jo ikke yngre med årene, akkurat. Snart er vi pensjonister alle sammen og får halv pris. Er vel best å gi seg mens leken er god.

– Det mener du ikke? sa Bent.

– Gjør jeg ikke? Jeg har tre stoler, men bruker bare den ene. Det er vel like greit at dere kommer hjem til meg, og så kan jeg klippe dere på kjøkkenet etter tur.

– Pensjonistene kan betale full pris, sa Bent. De som alle andre.

Frank lo plutselig og slo seg selv på pannen.

– Her står jeg og plager deg med mine små problemer. Som om du ikke hadde nok å tenke på.

Bent ble urolig. Frank tok ikke øynene fra ham.

– Hvor mye skylder jeg deg? spurte Bent. For matvarene.

Ikke bry deg om det nå. Jeg syns du skal gå og legge deg. Bli frisk. Vil du at jeg skal lage litt te til deg?

– Det er ikke nødvendig.

– Neivel. Jeg bare lurte.

– Takk, mumlet Bent. Takk skal du ha.

Frank gikk bort til fjernsynsapparatet og begynte å legge videofilmene med Mia Farrow tilbake i bæreposen sammen med ukebladene. Bent var like ved å holde ham igjen.

– Jeg har betalt for dem, sa Frank. Det koster jo en formue i leie hvis du bare lar dem ligge slik.

Og Bent lot ham gjøre det. Han så at Frank la filmene, en etter en, i bæreposen, og bar dem ut i entréen. Der tok han på seg frakken og skoene, og da han rettet seg opp, stirret han på Bent igjen, dette blikket som bøyde seg over ham.

– Du får komme når det passer deg. Jeg er der uansett.

Frank åpnet døren, nølte, som om han var på nippet til å ombestemme seg og snu.

– Var bare det jeg ville si, sa han. Du får ha god bedring.

Frank gikk. Bent skyndte seg bort til vinduet, og etter en stund så han Frank gå innom storkiosken. Da han kom ut, hadde han bare ukebladene i hånden, han skradde over gaten og låste seg inn i Salongen. Der tente han lyset i taket, ble borte noen minutter, sannsynligvis på bakrommet, så var han der igjen, i den hvite jakken, med farens gullmerke på slaget. Han satte seg i barberstolen, i midten, svingte den rundt og ble sittende og se opp mot Bents vindu.

Bent slapp gardinene og rygget bakover. Slik ble han stående, urørlig, til han frøs. Han hadde ikke hørt det så stille før, snøen var en lydtemper. Han listet seg ut på kjøkkenet, spiste smultringene, så sakte han kunne. Men han fikk ikke ro. Han rev i stykker visittkortet fra Spaghetti og kastet det i søppelbøtten. Han kunne allerede kjenne en svak, råtten eim fra kyllingrestene. Han slo skapdøren igjen og ble forskrekket over sitt eget bråk. Han måtte bort til vinduet. Frank satt der nede, stirret opp på ham. Bent holdt det ikke ut lenger. Han kledde på seg, tok heisen ned, det hvite lyset stod i øynene hans da han kom ut, han måtte hvile ansiktet i hendene noen sekunder. Så løp han over gaten og gikk inn i Franks Salong.

Frank reiste seg, rettet litt på jakken, smilte.

– Jeg visste du ville komme, sa han.

– Ja. Jeg kom likevel.

– Du fryser ikke, Bent?

– Nei, jeg er bedre nå. Skal vi begynne?

– Det er noe jeg vil vise deg først.

Bent ble med Frank ut på bakrommet. Der stod det en rekke svarte søppelsekker, fulle alle sammen, lent opp mot veggen, og på hver av sekkene var det skrevet forskjellige årstall, helt tilbake til 1974, kunne Bent se.

– Mitt livsverk, sa Frank stille.

Bent skjønte ikke helt hva Frank mente. Han fikk lyst til å gå.

– Hva er det?

– Jeg kunne jo ikke bare kaste det, kunne jeg vel?

Frank veltet en av sekkene og tømte den ut på gulvet. Hår. Det var hår, en storm av hår som virvlet omkring før det falt langsomt til ro.

– 1982, sa Frank. Kjenner du igjen ditt?

Han vasset ut i hårene, plukket opp noen tuster og så nærmere på dem.

– Her har vi det, tenker jeg.

Frank kikket bort på Bent.

– Du er blitt litt gråere siden da. Men ellers holder du deg fint.

Frank lo, klappet hendene sammen og en sky av hår stod rundt ham.

– Nei, vi får vel se å komme i gang.

De gikk inn til Salongen igjen, Bent satte seg i den midterste stolen, Frank jekket den et par hakk opp, la kappen over ham og stappet papirkragen på plass. Så stilte han seg bak Bent, tok fram saksen fra brystlommen, klippet fort gjennom luften, og ble stående slik, med den blanke saksen i hånden, som om han falt i tanker om noe. Så stakk han den i lommen og hentet barbermaskinen i stedet. Bent lukket øynene, hørte summingen, nær øret, helt nær. Han merket det lugge i nakken, bladene som rev litt i huden. Frank bøyde hodet hans forover, så skjøv han barbermaskinen, langsomt og støtt, gjennom håret, helt fram til pannen.

Bent sperret øynene opp og så seg selv i speilet, i det gamle, matte speilet som visket ut mer enn det viste, og han kunne se skallen sin, det tynne, bulkede kraniet kom til syne, den skjøre, hvite hinnen rundt det som var ham. Frank la hånden sin der, på det nakne hodet hans, mens barbermaskinen fremdeles summet i den andre hånden.

Bent kjente en brå kvalme. Han vred seg unna. Han ville reise seg. Men Frank holdt ham nede.

– Er vi venner nå? spurte Frank.

Fra Den misunnelige frisøren, 1997

Oppgaver

- 1 Frisøren Frank har en ganske fast kundekrets. Hva er felles for kundene hans? Og hvorfor fortsetter de å gå til Frank?
- 2 Har du inntrykk av at Bent er fornøyd med livet sitt?
- 3 Hvorfor går Bent til en ny frisør, tror du?
- 4 Hvorfor får Bent truende oppringinger?
- 5 Vil du si at novellen slutter godt? Begrunn svaret.

Gro Dahle

Gro Dahle (født 1962) er en sjangerbred forfatter. Hun skriver både noveller, lyrikk og bildebøker. Bildeboka *Snill*, som kom ut i 2002, laget hun sammen med ektemann og illustratør Svein Nyhus. Den fikk de Brageprisen for. Språket til Dahle kan virke enkelt, av og til nesten barnslig. Men det er bare tilsynelatende. Ved nærlæsning ser man at det fins skarpsindige, morsomme og overraskende bilder og formuleringer. Språket hennes er ofte poetisk-lyrisk.

Pass deg for ulven

Den dagen lille Pip skulle ut i verden, sa moren til henne: – Nå må du se rett fram og ikke til noen av sidene. Du må plassere føttene dine pent ned på fortauet og passe på at du ikke velter.

– Jada, Mamma, sa lille Pip og tok på seg den røde jakken med de store knappene og den lille, røde luen. Så tok hun skoene på. Først den nette sorte høyreskoen og så den nette sorte venstreskoen. Dermed var hun klar til å kysse sin mor farvel.

– Og så må du passe deg for de store, kjekke guttene som kjører for fort med bil. Og du må passe deg for de store, glorete jentene som skal lure deg med på all verdens. Og ikke minst må du passe deg for de store mennene med lang frakk.

– Jada, sa lille Pip og tok den hvite håndvesken i høyre hånd, den sorte kofferten i venstre. Bøyde seg fram for å kysse sin mor på kinnet.

– Og du må aldri stoppe hvis noen spør deg om veien. Og aldri må du hjelpe en mann å lete etter hunden i parken. Og aldri må du hjelpe noen å bære poser til bilen. Og gaver skal du ikke motta. Ikke konfekt eller parfyme. Selv ikke et perlekjede skal du ta imot. Og for all del ikke se noen inn i øynene. Ikke på bussen og ikke på gaten.

– Neida, sa lille Pip og lot moren klemme henne enda en gang. Så gikk hun

HANS OLAF NØKLESTAD

ALF TVETERÅS

LESE
BOKA

GYLDENDAL

NORSK FORLAG

Privat huskeregel

Du skal ikke klistre fine øyeblikk
opp på veggene i tankene
og forgylle dem med lengselen din.

Du skal kjøre spettet
hardt innunder arrete hverdager
og vippe dem opp.

En etter en.

Det er derfor
livet har deg på mannskapslista.

Kolbein Falkeid

Høgskolen i
Biblioteket